

LA ESQUELLA

DE
LA

TORRATXA

2 NOV.

J. Gubins
1899.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CRÓNICA

No hi ha hagut aquest any tanta necessitat—com en los precedents, de anar als cementiris a fer la visita als fidels difunts en la diada seva de la Comemoració.

Y es aixó degut a que no tots els que descansen en lo Camp del etern repos, son morts; com tampoch son vius tots els que s mouhen y caminan pels carrers de la Ciutat. Mentres d' aquells n' hi ha alguns que ab l' exemple de sas virtuts y de sos mèrits s' han fet acreedors a una memoria inacabable, dels altres, entre 'ls que més s' agitan y bellugan, se n' hi contan molts que pertanyen a la categoria dels morts de naixensa.

Per la nostra desgracia avuy com avuy aquests morts son els que predominan dintre de la societat. La influencia qu' exerceixen es tan funesta com imperiosa y no hi ha mes remey que resignarse a respirar l' ayre empestat ab la seva bravada, y a sometres a la llei dels seus capritxos.

Femnos, donchs, espiritualistas, ja que 'ns sentim aclaparats per tanta desgracia com sobre de nosaltres pesa, y postrats de jonolls y alsant al cel els ulls en blanch, exclamém ab tot lo fervor de l' ánima conturbada:

—¡Senyor... Senyor!... ¡Lliureunos dels morts que no 'ns deixan viure!

Suporto no ignorarán que desde 'l divendres (divendres, dia nefast) se troba Barcelona en estat de siti. Ja desde l' anterior dimars (un altre dia també nefast) havian quedat suspesas las garantías constitucionals.

Aixó vol dir que 'l periodista (verdader sach dels cops de la societat moderna) ha de trobar molt restringit (mentres durin las presents circumstancias) lo camp de las sévas excursions. ¡Terrible problema 'l de donar gust al lector sense exposarse a rebre un fort disgust!...

Tal van posantse las cosas que casi val mes ser alcalde de R. O. que periodista. La impopularitat, será si volen, una especie de fruyta una mica amarga; pero 'l paladar acaba per acostumars'hi. En cambi tenir gana y no poder tastar las fruytas dolzas y assahonadas que un mes apeteix, y creu tenir al alcans de la séva má, es un torment ben horrible.

Aquí tenen, sino, al Sr. Milá y Pi: jo crech que s' hi acostumará a ser alcalde de Barcelona, per mes que a primera vista semblava que no podia ser.

L' altre dia, en la sessió pública del Ajuntament, va donar una proba de la bona voluntat ab que empunyava la vara. Era la tal sessió de primera convocatoria, essent precis, de tota precisió, per mandato exprés de la llei, que per la validés dels acorts

que havian de pendre's, assistits a la mateixa la meytat mes un dels regidors que componen la Corporació municipal.

Donchs a pesar de que no hi eran, la sessió va tenir efecte... y per cert que va anar com una seda.

Lo que dirá l' intrépit arcalde de R. O.:—Quatre regidors mes, quatre regidors menos, no vé de aquí.

Y ab consignar a l' acta que 'ls que no hi assistiren ab el cos, hi estavan presents ab l' esperit—que sempre val més que 'l cos—podrá qualsevol ciutadà anar a trobar la Llei municipal y ferli un nús a la cua.

***

De sorpresas per aquest istil crech que 'l Sr. Milá y Pi procurarà donarnos totas las que pugui, ey, mentres no hi haja qui 's decideixi a tallarli las alas, cosa bastant difícil tractantse de un *mild*, que segons el Diccionari de 'n Labernia es un aucell de rapinya, una especie d' esparver.

¡Y qué han de tallarli las alas, ni res!... Si jo fins he arribat a creure que varen nombrarlo exclussivament pera donarli ocasió de lluhir las sevas incomparables habilitats, als ulls assombrats del públich de Barcelona, sedent ara mes que may de regeneració!...

Devia calcular el govern que fentnos guar l' aygua regeneradora, lograría avivar mes y mes aqueixa aspiració que tant enalteix al poble que la sustenta. Es un medi, cert que una mica jesuítich, de fomentar mes y mes aqueixa corrent que avassella avuy a la conciencia pública. No basta que desitji una cosa: precisa ferli ambicionar ab gran vehemencia, y al efecte res millor que anarla posant fora del seu alcans. Si la pogués obtenir, se 'n faria un gran tip a riscos tal volta d' enfitarse... y aixó no ho ha de consentir cap govern que miri per la salut dels seus administrats.

Per aixó quan Barcelona demana que la llei se respecti, que l' administració municipal se regularisi, qu' en bé d' ella 's prescindeixi de l' influencia funesta del caciquisme, lo primer que se li acut al govern es donarli per arcalde a un Milá y Pi.

En Dato (qu' entre paréntessis es un trunfo) pot alegrar en justificació del seu determini la següent afirmació:

—A n' en Milá y Pi 'l conech molt, per lo qual el podéu pendre ab tota confiansa!

..

Y tal com se coneixen.

Un periódich local recordava l' altre dia un fet digne de ser conegut y qu' en breus paraulas quedarà relatat.

Estavan reunits los obligacionistas del ferrocarril de Fransa al Teatro Principal, plens de disgust davant de l' *aixecada* que s' anava a fer dels seus llegitims interessos. En aixó 'l Sr. Milá y Pi, vicari del Sr. Dato en materias jurídic-financieras, pronunció un discurs enérgich, prometent poch menos qu' enviar a presidí al gerent de la Companyia de Fransa.

CALAVERAS DE LA CASA GRAN

—¡Alsa, noys, quina manera de xupar!

¿Y saben ahónt se trobava el gerent en aquells precisos instants? Esmorsant opíparament ab lo senyor Dato, inspirador del discurs amenassador del Sr. Milá y Pi.

Com qué, ja veuhén si 's coneixen!...

Per aixó poch moments avants d'empunyar la vara, l'actual alcalde va fer un acte mut, molt mes expressiu que aquell cridaner discurs, encare que exactament de la mateixa índole: lo senyor Milá y Pi va dimitir lo càrrech qu'exercia en la Companyia de Alicante.

Suposo que al ferho diria als seus companys d'empresa:—Dada la incompatibilitat dels dos càrrechs, la dimissió s'imposa. Salvém las apariencias, y... guardéme la cullera.

Y ja veurán com de aquesta fetta l'Ajuntament de Barcelona guanyará l'plet que té entaulat ab aquella Companyia, reivindicant los terrenos de l'estació de Fransa, que valen una millonada.

Lo Sr. Milá y Pi, home de una pessa, sense replechs, ni segonas miras, treballará com un héroe per salvar los interessos de Barcelona empenyats en aquest litigi, y allá ahont ell no arribi, tinguiho per segur, lo Sr. Dato, padrí del alcalde y conceller de la Companyia de Alicante, li donará un cop de ma.—P. DEL O.

UN MORT QUE 'S BELLUGA

En vá rodas alelat,
en vá vols enterní 'ls cors:
tú t' empenyas en fé 'l viu
y ets tan mort com tots els morts.

À UNA MORTA (*)

.....
.....
.....
Tú y jo... ben sois. Ningú pas vinga á fernos nosa;
en éxtasis supré m
nostre esperit se fonga;
deixém lo funeral
silenci de las tombas;
fugim del negre avench,
abandoném la fosca;
atravessém l'espai
amplíssim de la volta,
amunt y més amunt
fins assolir las portas
del misteriós sejo rn
ahont lo Supré m mostra
sa fás al univér s
que al infinit rodola...
Amunt y més amunt
per las regions ignotas;
al cim la immensa nau
dels mons que giravoltan,
y allá en mitj de la llum
superba, esplendorosa,
que banya l'esperit
en flam d'eterna gloria,
vull dirte que t'estim,
vull dirte una y mil voltas
que perdurablement
ab mi viurá la morta!

J. BAUCELLS PRAT.

(*) Fragment d'una poesia premiada en los Jochs Florals de Lleyda.—Any 1897.

LAS DUGAS MORTS

La Mort rica.

La Mort pobre.

L' EPITAFI

Mort lo rey Llorens XIII, la reyna, després d'haver-se aixugat ab un finíssim mocador de batista las reals llágrimas dels seus hermosos ulls, cridá al arquitecto del palau.

—Vull—li digué—que comensis avuy mateix los traballs pera aixecar al meu adorat espós un pañteón que sigui l' admiració de las generacions futuras.

—¿Cóm lo voléu, senyora? ¿Gótic, bisantí, plateresch, egipci?

—Al teu gust: mentres sigui gran, rich, magestuós, no posaré trabas á la teva fantasia. Sols desitjo una cosa: que 'l monument sigui digne del rey Llorens XIII.

L' arquitecto, animat per las facultats que la reyna li donava, trassá uns planos que deixaren admirada á la ilustre viuda.

—La tomba m' agrada molt—va dirli la soberana:—pero, t' has olvidat d' un detall importantíssim.

—¿A qué us referiu?

—Al epitafi. ¿Qué pensas posarhi?

—Aixó no es assumpto meu, senyora. Jo soch ar-

quitecto, pero no soch poeta ni historiador. ¿Per qué no 'l feu vos mateixa?

La reyna, sorpresa de la idea, reflexioná un moment.

—No—respongué al últim movent el cap:—tampoch jo sé qué posarhi. Ho consultaré ab lo meu primer ministre. ¿No 't sembla?

—Potser será lo millor.

Preguntat el ministre, aquest s' excusá pretextant que la materia era molt delicada; que un epitafi havia de ser un resum concís de la vida d' un home; qu' ell estimava massa al difunt per poguer contenir lo seu elogi en límits reduhits...

—Potser lo ministre de la Guerra...—anyadí, tractantse hábilment l' epitafi de sobre...

El ministre de la Guerra respongué qu' en aquests negocis tampoch ell hi entensa res.

—¿Per qué no us valéu del d' Hisenda, que té una lletra bonica y es xicot instruhit?—digué l' *guerrero*, confessant paladinament la seva insuficiencia.

La reyna, veyent que la empresa anava per moments fentse més y més difícil, concebí una idea eminentment práctica.

—Convocaré un certámen—va dir,—y al que presentí un epitafi al meu gust, li faré un bon regalo.

LO CEMENTIRI DEL POBLE

La corona més bonica
ab llàgrimes va regada,

la corona més bonica
es la menos adornada.

Convidà al concurs a tots
los sabis y literats del regne,
y esperà tranquilament el resultat.

De totes las quatre parts
de la nació li enviaren projec-
tes. La desconsolada viuda 'ls
ficà dintre d' una capsa, y al
arribar al dia designat en el
cartell, comensà a obrir plechs.

Un d' ells contenia aquest
epitafi:

*A Llorens XIII, modelo de
reys, d' esposos, de...*

—¡Ay ay!—pensà la viuda:
—¿per què primer que *modelo
d' esposos* li han de posar de
reys?

Obrí 'l segon projecte.

*Al gran rey Llorens XIII,
gran militar, gran polítich,
gran diplomátich, gran...*

Ni va acabar de llegirlo.

—Massa grandesa—exclamá:
—tan *gran, gran, gran*,
revela poca inventiva.

Y desclogué 'l tercer plech.

*La nació al seu malaguan-
nyat...*

—¿Cóm, la nació?—exclamá
la reyna indignada:—¿la nació
ó jo? ¡Estaria bonich!...

Y liensà l' epitafi d' una re-
volada.

Seguí llegint, llegint, y 'l
seu desencant creixia per mo-
ments: ja 'ls havia mirat tots,
menos un, y cap li havia
agradat.

—Si aquest no es mes felis
que 'ls altres—deya l' egregia
viuda—no sé pas cóm podrém
arreglarho.

Va desfer l' últim plech, y
una onada de ira enrogi de cop
las sevas galtes.

Lo projecte d' epitafi no deya mes que aixó:

A Llorens XIII.

—¿Quí es l' autor d' aquesta burla?—crià la soberana ab gesto imperiós:—¡Que 'l portin immediatament a la meua presència!

Buscat a tota pressa pels guardias del palau, l' autor del concis epitafi fou conduhit al davant de la reyna.

Aquesta, al veurel, l' examinà atentament. No era l' autor de lo qu' ella calificava de burla un jove ó un perdut, com s' havia imaginat. Sa barba era blanca, sos ulls intel·ligents, son front delatava la profunditat del estudi y la serenitat de la experiència.

—¿M' heu enviat á buscar, senyora?—preguntá á la reyna.

—Sí. ¿Ets tú l' autor d' aquest epitafi?

—¿Que diu solzament *A Llorens XIII*? Es cert, meu es.

—¿Qué t' has proposat al escríurel?

—Guanyar el premi ofert per vos.

—¿Parlas de serio?

—¿Per qué no? ¿Que trobéu que no está bé?

La real viu la no sabia cóm pèndres'ho.

—Tú dirás! Vés, un epitafi que únicament diu: *A Llorens XIII.* ¿Pot ser ja mes curt?

—Senyora—respongué 'l vell deixant caure poch á poch las paraulas:—¿qué voliau, donchs? ¿Una dedicatoria ben llarga, que parlés de las batallas que 'l difunt no ha guanyat, dels éxits que no ha obtingut, de la felicitat del seu poble que no ha fet?... L' epitafi ¿per qué s' escríu? ¿pel mort ó pels vius? Al mort es inútil tractar d' adularlo: als vius es temeritat volguerlos enganyar. Recordéu la má-

xima: «Qui molt xerra, molt erra.» ¿No val més deixar á la voluntat de cada vassall la feyna d' omplir mentalment lo buyt que á vos us sembla veure en l' epitafi? Aixís, ni 'ls amichs trobarán pàlida la llegenda, ni 'ls enemichs tindrán el dret de borrar-ne res. *A Llorens XIII* No hi poséu res més que aixó. Qualsevol altre epitafi seria discutible y quedaria subjecte á esmena. Aquest no. Passi lo que passi, may ningú podrà canviar-ne cap paraula.—

La reyna, qu' era tan discreta com hermosa, abraçá al vell y li otorgá 'l premi.

Desde llavors en tota la nació se feu popular aquesta sentència:

«Los millors epitafis son els mes curts.»

A. MAROH.

ANIVERSARI FÚNEBRE

Requiescat in pace. Amén.

SONET

Avuy tot just fa un any que á ne la Pona
se li morí 'l marit, que tant *aymava*.
¡Un any! dia per dia que 'l plorava
sens consol de ningú la pobra dona.

Com que sempre ha tiugut l' ànima bona,
avuy, encare 'l sol no despuntava
allá á n' el cementir depositava
sobre la tomba d' ell una corona.

Després mentres pregava ab ven plorosa
fingint bé que 'l seu cor no era de roure,
ha vist un núvol negre, y neguitosa
tement que 's posaria prompte á ploure
ha dit mirant al cel:—Ave Maria!...
Si 'm mullo, m' está bé; per qué venia!

ANTÓN DEL SINCLOT.

BARATURA Y ELEGANCIA

—Apa, noyas, animarse:
en aquest establiment
per una trista miseria
podéu deixá á un mort content.

FUNERARIAS

Quan sigui negra nit,
escalaré las tapias
del rónch cementir,
portant á coll l' aixada,
per fé saltá á bocins
lo ninxo que á tú 't guarda.

Ja sé qu' es foll desitj
volgué petonejarne
ton rostre mitj podrit,
pro es l' única esperança
qu' alena dins mon pit
y vull realisarla.

Fa temps que no t' he vist
y encar que la mirada
no 'm pugas dirigir,
besant ta pobra imatge
satisfaré 'l desitj
que cova dins mon ànima.

Si viva 'm vas trahir,
si sempre vas odiarme
com s' ódia al ser més vil,
¡per xó t' estimo encare,
y morta y tot, te tinch
al fons del cor grabada!...

...Quan sigui negra nit
escalaré las tapias
del rónch cementir,
y el ninxo que á tú 't guarda
faré en deu mil bocins
com tú vas fé ab mon cor ¡oh dona ingrata!

F. CARRERAS P.

APUNTE

Jo l' he vist l' enterra-morts
boy cavant un tros de terra...

blanca caixa allí á son peu
ab un cadavre de verge.
Jo l' he vist l' enterra-morts
d' ulls sens brill y ánima freda,
la caixa tirant al clot
com qui llença una mala herba.
Jo l' he vist l' enterra-morts
clavant una creu á terra,
y allunyarse tot cantant
sens sentir ni goig ni pena.
Mentres á la mare joh doll
l'angoixa l' cor li trosseja,
jo l' he vist l' enterra-morts
jugant dintre la taberna.

DOMINGO SALÓ.

INDUMENTARIA MUNICIPAL

Vostés vajin dihent que «qui no té res que fer al gat pentina».

Aixó s' deura referir únicament á las personas sense títul ni representació pública.

Quan se parla dels arcaides, s' ha de dir: «Qui no té res que fer, modifica 'ls vestits dels municipals.»

Aquí tenen, si ho duptan, al nostre Milá y Pi.

Veyent l' home, segurament, que la feyna li escaseja, perque diu que ara com ara 'l general se cuyda casi bé de tot, un día va posarse sobre sí y va dirse:

—Necessito ocupar-me, necessito entretenir-me en alguna cosa, necessito realisar alguna empresa que deixi rastre del meu pas pel municipi barceloní.

Y rumiant, rumiant ¡plaf! va acudir-li la preciosa idea de fer fer vestidets nous als *guras* de la seva guardia.

—Aquí podré ser tot lo que á Madrid vulguin—sembla que va dir: —pero á nets y endressats, no hi ha ningú que 'ns guanyi.

El problema ara es aquest: ¿Cóm ha de ser el nou traje?

La primera intenció del arcaide s' assegura que va ser vestir als municipals ab una roba de tiras grogas y vermelles, posadas de través.

—Aixó—deya—será patriótic y tranquilizará al centro.

Pero un Xanxas que hi té una mica de franquesa, li va treure l' idea del cap.

—Don Chosep, usted me dispense—va dirli,—pero con este traje los municipals no semblaremos guardias.

—¿Donchs qué semblaréu?

—Estanchs.

A casa la Ciutat, á las Tenencias de districte, als quartelillos no's parla sinó d' aquest trascendental assumpto.

—Sospecho—diu un guardia—que tractan de vestirnos de hule, para que quan vinga la época de las lluvias no 'ns mojemos.

—A mí me han assegurat—salta un altre—que los guardias del casco antiguo continuarán gastando botas, pero los del Ensanche, portarán esclops.

—¿Para qué?

—Por mor del fanch, hombre.

GENI Y FIGURA...

—Jo sempre 'l mateix: calavera en vida y en mort.

—Lo que es yo—declara un municipal qu' en materia d' elegancia sab bastant de qué se las heu—pronto lo tendria arreglat el nostre traje.

—¿Cóm ho farías?—li preguntan.

—Pues mira: frac vermell, pantalones azules, sabatas rossas....

—Y barretina verda.

—¿Que te burlas?

—No, home, no; al contrari. Per disfressarnos de lloritos, no hi hauria res més á propósit.

La decisió del arcaide jo no la sé; pero siga la que 's vulga, convé que avants de decantarse per aquest ó per aquell figurí, ho reflexioni molt.

El traje del home influeix més de lo que sembla en la seva existencia. Y si aquest home, á més de ser home es autoritat y persona armada, ajúdinme vostés á sentir.

L' arcaide, al meu entendre, ha d' estudiar fredament la situació de Barcelona y acordar un vestit á l' altura de las circunstancias.

Avuy no es ahir, ni es l' altre día. Res de ratas pinyadas, ni creus, ni barras, ni xeringas anacrónicas. A nous temps, nous símbols.

¿Vol el senyor Milá que li dongui una idea?

Fassi una cosa. Vesteixi senzillament als municipals ab camisa, y prou.

Será una alegoría delicadíssima que tothom la entendrá.

No hi haurá ningú que no ho pensi:

—Aquests son los municipals d' un Ajuntament que no té un céntim.

MATÍAS BONAFÉ.

DAVANT D' UNA CALAVERA

(REFLEXIONS)

—¿Ets tú la poncella aquella tan flairosa per sa aroma?

¿Ets tú, digas, la que ab mi feya parella penjada al meu coll, fent broma.... pesant figas?

¿Ets tú la que ab sas miradas y ab la dolsor del seu llabi, removia

totas las ditras passadas, y dant per amor l' agravi ¡ay! vivia?

¿Qué s' ha fet de tas galtetas? ¿Que s' ha fet de tas miradas fibladoras?

¿Ahont son aquellas manetas que per mí van ser besadas alashoras?

¿Y ta negra cabellera? ¿Ahont son, digas, avuy dia, tas pestanyas?

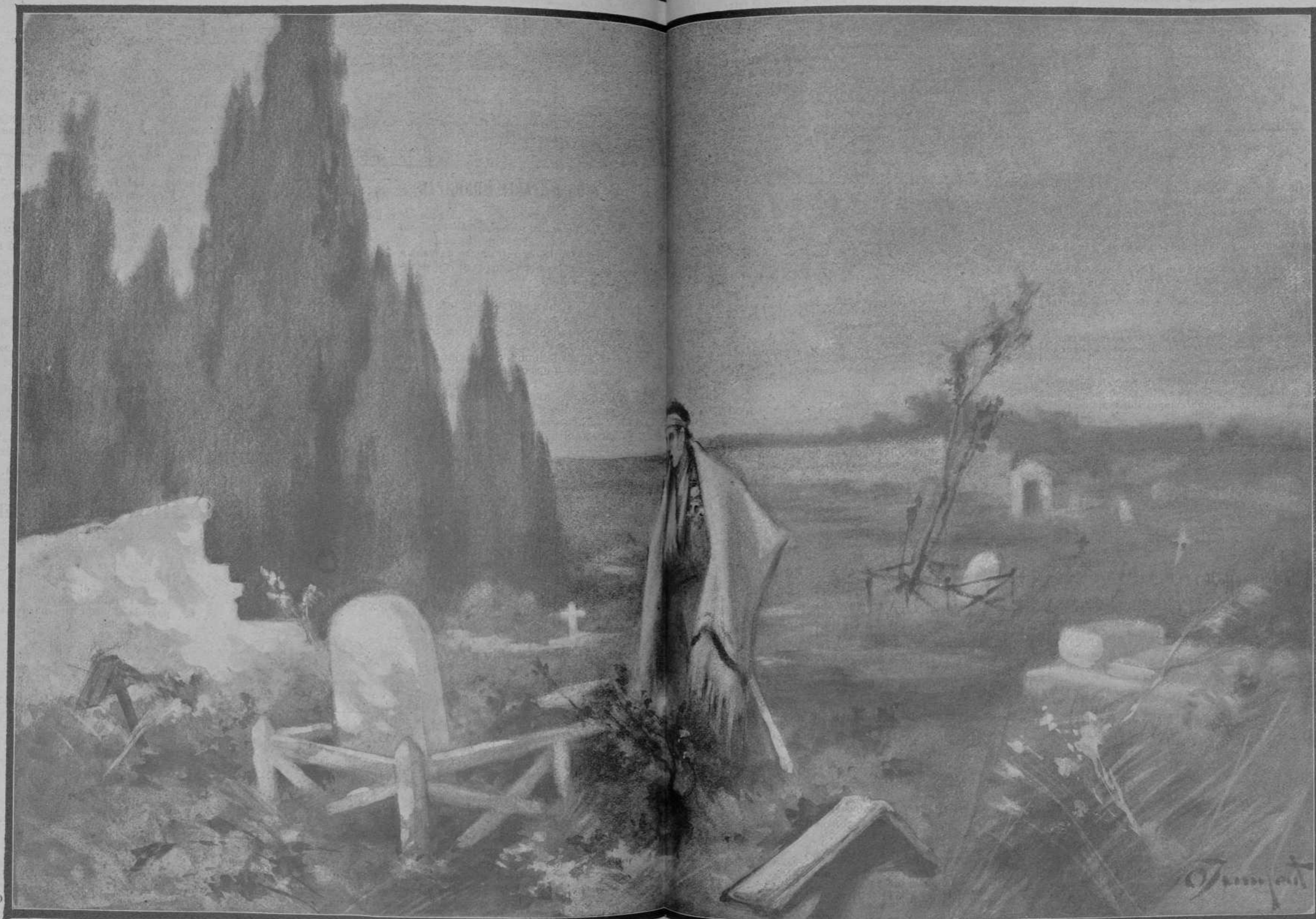
¿Y ta boca petonera que menjava ab alegría las castanyas?

¿D' aquell front per mí besat, d' aquells peuhets tan petits, del nasset,

del meneo improvisat y 'ls requiebros repetits, que s' han fet?

¿Y el vestit que vaig donarte quan alegroya sols creyas

LO RETORN DEL SOLDAT (per O. JUNYENT.)

Quan lo fill va marca allà,
ella ¡qué animosa y forta!

Quan lo fill d'allà ha tornat,
la pobre mare ¡ay! es morta.

divertirte?
 ¿Y 'ls bombons per contentarte,
 y la llet que de mi treyas
 per nudrirte?
 ¡Tot s' ha fos! Sembla mentida.
 ¡Tot s' ha fos!... (Tant maca qu' era.)
 ¡Quins enganys!...

(Així exclamava una dida
 davant d' una calavera
 d' una nena de dos anys.)

SALVADOR BONAVIA.

EXPOSICIÓ-CASAS

En lo Saló Parés, qu' entre paréntessis ha sigut objecte de una notable restauració pera facilitar las exposicions de nit, l' artista Ramón Casas acaba de fer un punt d' home. Ell sol ha omplert totas las parets de la espayosa sala. Y s' ha de tenir en compte que lo qu' exposa no es sino una mínima part de lo que porta produhit fins avuy, que no ha complert encare 34 anys.

Pintor de rassa y de un temperament vigorós com poch n' hi haja, sab imprimir á las sevas obras un sello personal indeleble. En totas es ell mateix; pero ell, sense ni la més mínima sombra de amanerament, gracias á una qualitat especial que posseheix en gran extraordinari: la perspicacia.

Veu bé, admirablement y sab fixar sobre la tela 'l resultat de las sevas visions fundament impresionadas. Per cada assumpto, per cada figura logra trobar la nota característica, en la disposició, en l' expressió, en lo matis que 'ls hi corresponen. Respecte al particular te endavinacions verament genials, que 's posan de relleu al contemplar un aplech de las sevas obras. Sembla impossible tanta varietat unida á tanta senzilles de medis.

Igualment demostra l' actual exhibició 'l camí que ha anat fent lo celebrat artista, durant los disset anys que porta consagrats al cultiu del art pictòrich. No es possible adelantar ab més presició y seguretat, y sempre victoriosament. Las distintas fetxas de las obras exposadas forman cronològicament una serie de patents irrecusables dels seus progressos.

Ramón Casas en l' actual exhibició ha tractat principalment de presentarse'ns com á retratista. Deixant de costat los seus apuntes trassats ab un garbo y

una soltura sorprendents y 'ls dibuixos originals del seu periòdich *Pel y Ploma* que 'l colocan com á ilustrador á una envejable altura, lo que constituheix l' atractiu principal de la sala, son sos 27 quadros al oli, en sa majoria retratos y sas 127 cartulinas, retratos al carbó realzats de color, corresponents á altras tantas personas molt conegudas en los circuls literaris, artístichs y del periodisme barceloní. Aixó sobre tot, es lo que hi ha que veure.

Es verament prodigiós cassar als homes tan de ple á ple, com ho fá en Casas, reproduhint d' ells no sols l' aspecte exterior, no sols

—Que 's quedí 'ls ossos qui vulgui:
 jo prefereixo la carn.

los rasgos físionómichs, no sols el posat, sino fins el carácter, el sentiment, l' ànima. Totas aquellias personas retratadas viuhén, pensan y parlan. Al passarhi revista, experimenta 'l visitant una serie interminable de sorpresas. No sembla sino qu' en Casas, que, com á miope gasta lentes, tinga en cada ull un foco de raigs X que li permeten penetrar fins á lo més íntim dels seus modelos, y una má d' àngel tan ben relacionada ab lo seu cervell, que no li nega may la més absoluta obediencia.

En la impossibilitat de fer un estudi crítich minuciós de tantas obras primorosas, per no consentirho 'l curt espay de que podém disposar, doném aquesta llangera impresió de conjunt sobre un fet que constituheix un verdader acon-teixement artístich com ben poch se 'n veuhén á Barcelo-na.

J.

EPITAFIS

Jau aquí mossén Sevè
 qu' ajudant á morí á un altre
 ell va morirse primé.

J. STARAMSA.

La que jau aquí es la Lola;
 va morirse de un espant,
 perque 'l jove Pau Rutllant
 li va apuntá una pistola.

F. MAS ABRIL.

Aquí dintre hi ha enterrada
 la sogra de 'n...

—Marxém, noy:
 ó no estich bé del cido
 ó sento crits y soroll.

FIDEL DELFI.

—Un sot que de la humitat
 sembla que hi plou. ¿Qui deu sé
 que descansa á n' aquí dins?
 —Molt senzill: un taberné.

—A n' aquí un mestre d' escola
 fa un quart que l' han enterrat.
 —Cóm s' entén, si no hi ha res...
 —El vent se l' haurá emportat.

—Un gos ha ensumat un ninxo
 y ara fuig ab desespero?...
 No ho comprench.

—Es que allí dins
 hi han els restos d' un llasseró.

—Veig una nota molt trista
 —¿Qué veus?
 —Trencats y desfets
 més de mil petits ossets.
 —Serán els d' algún ciclista.

¡Ay Inés! De plorar tant
 ta mort, perdo el mon de vista!
 —¿Qui es aquest?
 —Algún artista
 que 'l *Tenorio* está ensajant.

—Ves que diu aquest lleterero:
 «Mi suegra ruega por mí.»
 —Passém de llarch, que á n' aquí
 hi deu jaure un embustero.

ANTÓN DEL SINGLOT

En aquest ninxo apartat
 'hont hi reyna la quietut
 y encar' ningú s' hi ha aturat,
 hi descansen la Virtut,
 l' Honra y la Moralitat.

F. CARRERAS P.

EL TENORIO

Ha sortit com cada any á fer desgracias. No funciona á Barcelona una sola companyia de declamació que no l'ha ja posat en escena, y tots los teatros s'han vist favorecuts per un públich numerós... per aqueix públich que se 'l' sab poch menos que de memoria, y que 's' diria que si va á véure'l es sols pera donarli nu repàs, desitjós de que no se li olvidi.

Decididament, *Don Juan Tenorio* está destinat á no morir may. Avuy bé podém dir que ha sobreviscut á las catástrofes més tremendas ocorregudas en aquests últims temps. Hem perdut Cuba, hem perdut Filipinas y en *Guerrieta* se l'ha tallada... y no obstant, l'héroo de 'n Zorrilla, continúa dihent ab veu arrebatada:

«De mis pasos en la tierra,
responda el cielo; no yo!»

LOS CONCERTS DEL LIRICH

Lo mestre Kogel, á cada nou concert, aná acentuant més y més son mérit extraordinari. Del tercer y del quart sobre tot, ne quedarà entre 'ls filarmónichs, un recort inextingible.

Alló del efectisme que se li notá de primer moment fou, per lo vist, una concessió feta al públich, ab l'idea equivocada de atrauresel. Mes quan lo mestre alemany se feu càrrech del refinament de paladar dels que solen assistir á l'audió de música orquestal, va servirnos una successió de plats exquisits, tan ben preparats, que 'ns ne llepavam los bigotis.

Es casi impossible interpretar millor pessas tan escullidas com lo *Concert en Re major* de Händel y com la *Sinfonia en Mi bemol* del divi Mozart.

Conti, donchs, que 'n Kogel es un de aquells directores de orquesta que fan tot lo que volen. ¡Llástima que se 'n haja tornat al seu país, quan més fortas ganas ens havia despertat d'admirarlo y de aplandirlo!

De lo referent als dos concerts de música deguda exclusivament á autors catalans, ab que la *Sociedad musical de Barcelona* ha terminat la serie, ne parlarem la senmana próxima.

NOVEDATS

Mentida sembla que l'actor Sr. González s'atrevis á inaugurar la temporada posant en escena una profanació de l'obra mestra de Shakespeare.

L'arreglo del *Hamlet*, feta per no sé quin autor de la terra dels cigrons, es senzillament fusellable.

Se necessita tota la despreocupació de la ignorancia pera esmenar la plana al famós dramaturgo... y francament un actor que adopta una etzegallada de tal calibre, per inaugurar los seus traballs, dona probas de no coneixer lo terreno que trepitja.

¡Cuydado qu' es atreviment, trobantse com se troba la plassa en estat de siti!

En fi, no 'n parlém mes... Lo que haja estat, haja estat... y vinga prompte la revenja.

Aquesta la trobará sens dupte la companyia del Sr. González, posant lo mes prompte possible la comedia de 'n Ronstand: *Cyrano de Bergerac*.

Tot lo demás que fassi, en mon pobre concepte, será perdre 'l temps.

En los demás teatros, res de nou.

Al *Principal* han comensat los ensaigs de la traducció de *La Bohema* d' Enrich Mürger.

Y á *Romea* s'ha posat una refundició de *Lo secret del nunci* feta per son mateix autor D. Teodoro Baró, qui s'haurá convenut de que es més difícil de lo que sembla rejuvenir una obra vella.

N. N. N.

A UNA... CALAVERA

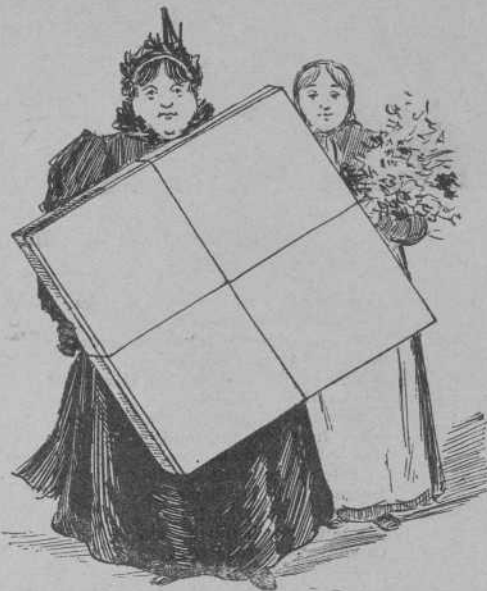
Per colocar en lo ninxo á un così teu que s'ha mort de tissis com tu, ab la caixa t'han tret los enterradors, y hem contemplat tas despullas guardadas en quatre posts podridas, que, sols tocantias, se desfeyan com la pols.

De tas formas temptadoras, modelo de perfeccions, que cap deesa mitològica las exhibia millors, ja no 'n quedan mes que 'ls ossos que 't servian d'armassó, y de tas carns pecadoras que arboravan las passions y sensibles s'extremian sentint l'alé voluptuós y l'escalf de la mirada dels que t'adoravan boigs, sols un munt de cuchs ne resta repugnants, rastrejadors, que per viure s'alimentan de lo mateix que 'ls compon. En aixó han vingut á raure ta soberbia y pretensions, podrimener de miserias que embolcallan los drapots, menjats per la floridura, del teu vestit de gró fosch.

Ta cabellera sedosa s'ha després ja de son lloch, dos forats fondos y negres son tos ulls, de mirar dols en vida, y que avuy espantan als que cercavan son foch.

Es ta boca descarnada enfilall esgarriós de dents sense brill y sembla que riguis, com riu la Mort

VIUDA ENDRESSADA

—Recordo massa 'l geni d'ell. Si no li portés la corona ben aconduhida, á puntadas de peu seria capàs de treúessela del ninxo.

LA ESPOSA ENAMORADA

Primer any de viudedat.

quan somiém que 'ns ve al darréra
burlante de nostra por...

Jo he vist entre 'ls que voltavam
las despulles del teu cos,
á algú que, espantat, sos llabis
cubria ab lo mocador,
y he cregut se 'ls aixugava
plé d'horror y escrupulós
d'haver rebut de ta boca
mossegadas y petons.
Entrat ton cosí en lo ninxo,
han tingut de ferbi lloch
per colocalhi 'ls teus restos
en un munt y tros á tros,
y al deixarvos allí dintre
tancats ab quatre mahons,
no he pogut menos de dirme:
— Si altra vida fos la mort,
quina eternitat més dolça
passariau junts tots dos,
entre la sombra infinita
besantvos sempre ben sols!

SIMÓN ALBINA Y CLOS.

ESQUELLOTS

Los representants de tots els
diaris de Barcelona (menos tres)
quan assisteixen á las sessions
del Ajuntament s'abstenen d'
asseure's á la taula de la premsa.

Del arcalde que va tenir la gra-
cia de insultarlos, no 'n volen res,
ni l'atenció de poder fer us de un
lloch reservat pera millor pendre
nota dels acorts de la corporació
municipal.

¡Molt bé, pels nostres estimats
companys!

* * *

Los tres periódichs á proba de
desaires, que aceptan, no sols un
siti á la indicada taula, sino ademés
un que altre carmetlet que de
tant en tant els envia l'arcaldé
de las grans abnegacions, son los
següents per ordre de antigüetat:

L' *Avi Brusi*, el xuflero *Noti-
ciero Universal* y la servil *Di-
nastia*.

Lo poble barceloní 'ls pot apli-
car aquell entich adagi de la ter-
rra: «Déu els cria y ells s'ajun-
tan.»

Bo es que se sábiga, á fi de que
'ls seus suscriptors pugan donar-
los de baixas lo que 'ls dona de
llemeneduras l'arcaldé que te
avuy á las sevas mans la paperina
dels carmetlos.

¿De qué parlarém á veure, que
no rellis quém?

¡Ah, ja sél Parlem del vapor
P. de Satriesteguz, arribat ta poch
de Filipinas. Avants era un gust
viatjar en los barcos de la Trasat-
lantica; pero avuy se recomanan
terapéuticament, com un medi
segur de rebaixar la corpulencia
dels passatjers, gracias al seu
servey que te dos condicions

essencials, la de ser dolent y la de ser escás.

Aixís, á lo menos ho manifestaren, al desembar-
car, los passatjers del indicat *vapor* que cada dia
durant el viatge s'anavan tornant mes *vaporosos*.

Per lo vist, desde que s'han estrocat aquellas
grans subvencions oficials, el seráfich Marqués de
las Cinquillas, ha prés la resolució d'estrenye 'l
puny fins á ferse mal ab sas propias unglas.

Fins crech que arribará al extrém de sustitubir la
corona marquesal del seu escut per mes *estalvis*.

L'hermano Sanz Escartín va enviar una carta al
President del Foment, tractant de atreuresse'l, y al
efecte li citava 'l projecte de reformas descentrali-
sadoras que ha preparat el govern.

Pero 'l President del Foment va fugir d'estudi.
Ja ho deya un socio de la casa:—Lo Sr. Silvela
gasta un vesch massa clar per agafar *russinyols*.

De la Societat los *Antichs Guerrers* hem rebut

cinch bonos per pá, qu' hem repartit entre personas necessitadas.

La distribució va efectuar-se 'l día de Totsants, al matí, en lo local de la mateixa societat.

Un aplauso als *Antichs Guerrers*, per la seva generositat y per haver comprés que per Totsants no tot han de ser *castanyas*.

Tocan las dotze de la nit y tots los cafés, cerveserías y restaurants quedan herméticament tancats.

Una recomenació als serenos. Quan cantin l' hora, diguin: «Las doce en punto... y cerrado!»

Y 'ls toca-tardans, contestarán: «¡Alabado sea Dios!»

Diuhen de Madrid que ha tingut un éxit molt gran la nova pessa de 'n Ramos Carrión, titulada: *La muela del juicio*.

Vels'hi aquí un éxit ben oportú.

Perque ja era hora de que á Madrid possessin *el caixal del seny*.

Un dels acorts presos per la Unió catalanista en la junta que últimament va celebrar, signé «pregar al Senyor Bisbe Doctor Morgades, qu' ell que tantas mostrás té donadas de son amor á Catalunya inauguri son nou pontificat ordenant que deixi de donarse 'l toch conegut per Oració del Rey, com vé fentse á la Seu cada día á las duas de la tarde, desde que Felip V va manarho pera recordar qu' en aquella hora van entrar sas tropas á Barcelona.»

Aixís en aquests mateixos termes ho consignava *La Renaixensa* del día 23 de Octubre sense que fins ara haja donat compte del resultat de las gestions practicadas ab el Bisbe.

Encare qu' es ben fácil de presumir. Tractantse de la supressió de l' Oració del Rey, lo bisbe de Barcelona que ja té tot lo que ambicionava, es molt capás de haver respost:

—Per Déu noys, deixeu-me tranquil; no'm vingúeu á tren-car las *oracions*.

Un suscriptor de Vinaroz ens escriu manifestantnos que ab molta freqüencia, deixa de rebre 'ls números del periódich quenosaltrés enviém ab tota puntualitat.

Si algún empleat de correus es tan

EL VIUDO

—Ab l'escusa de la corona, cada any vinch á veure si la lápida está ben assegurada.

NOTAS FÚNEBRES

Un enterro,pobre.

aficionat á llegir LA ESQUELLA, 'ns ho pot manifestar, y li enviarem de franch en pago de sa franquesa. Perque encare que 'ns enorgulleix que á Correus se posi 'l nostre periódich al mateix nivell que 'ls bitllets de Banch que s'envían dintre de las cartas, ens dol sobremanera que n'hajan de sortir perjudicats els suscrip-tors.

DE PART DE LA SENYORA

—¿Ahont dech haver de dexarho ara jo aixó?

Una escena ocorreguda al Parch de Barcelona, davant de la instalació del elefant.

Un gos peté lladra desafortadament al Avi.

Y al veure aqueix deffici, un trinxersaire li diu per encoratjarlo:

—Ala, petit! Agata'l y pórtal.

Per veure com se preocupan els francesos de generalisar la cultura, convé fersé cárrech de las últimas disposicions dictadas pel ministre de Instrució pública Mr. Leygues, encaminadas á embellir las escolas de primera ensenyansa ab estampas representant los principals monuments y 'l sitis mes pintorescos de la nació francesa.

Aixís se desperta en lo tendre esperit dels noys l' amor al seu país, y aquella intuició artística, que després fa miracles aplicada á las diversas necessitats de l' existencia. Apart de que l' escola ab tots aquests elements se 'ls fa molt mes simpática y agradable.

Aquí á Espanya, per tot estímulo dels noys que assisteixen á las escolas públicas, generalment brutas y mal ventiladas, no se 'ls ofereix á la vista mes que l' imatje de un que altre sant y la presencia de

un sant de carn y ossos (es á dir de carn no gayre... tot son ossos.)

Es la persona del mestre esqualit, atrassat de pagas, vestit ab pellingos y ensenyant, com si la miseria sigués la assignatura principal, la camisa pels cotzes.

¡Y després admirem nos de que Espanya no adelanti un sol pas en lo camí del progrés!

Se tracta de una viuda que contrau matrimoni per tercera vegada. Un íntim amich li demana que li expliqui la causa de la seva gran efició matrimonial, y ella respon:

—La primera vegada era molt nena y vaig casarme per ignorancia.

—¿Y la segona?

—Tenia ja tot lo coneixement de lo qu' es el matrimoni, y 'm vaig casar per entreteniment.

—¿Y ara, donchs, que ja ho sab tot, per qué hi torna?

—Resposta de la viuda:—Per golatrerfa.

CEMENTIRI ZOOLOGICH

¡Cada hù pensa ab els seus!

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

- 1.^a XARADA.—*Lla-gos-te-ra.*
- 2.^a Id. —*Co-to-rra.*
- 3.^a MUDANSA.—*Berra—Terra—Gerra.*
- 4.^a TRENCA-CLOSCAS.—*Ho-mo-bo-no.*
- 5.ª ROMBO.

M
G A T
G O R R A
M A R R O C H
T R O N A
A C A
H

6.ª CONVERSA.—*Adela.*

7.ª GEROGLIFICH.—*Si fas mal, espera altre tant.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Ab sas galdas de tres-dos, ab aquella quart tan mona, vaya, que la *hu-segona* sempre té molts miradós.

La seva *prima-postrera* que va ab ella á tot arreu, la renya y *quart-dos* ab veu la més clara y *hu-tercera*.

Per ella, jo no m' arrimo á la noya, que te tres, ó més ben dit, molts calés y que apart d' aixó, l' estimo.

Y estich sempre tan rabiós, que m' hi torno *quart-tercé*. ¡La sort que 'm refresco bé ab xarop de *quart-tres-dos*!

Parlaré ab sort ó desgracia ab la noya, y de content faig un *total* y al moment á *La Campana de Gracia*.

UN PREMIANÉS.

II

Prima-terça es animal, nota musical *segona*, y veurás en lo *total* una carrera que dona.

M. GARI

ANAGRAMA

Vaig trobar á don *Total* al baixar l' escala ahí y 't dich qu' em doná, Magi, un *tot* qu' encare 'm fa mal.

FRAY GRANOTA.

TRENCA-CLOSCAS

ANTON JUNOI RODÉ

Formar ab aquestas lletres lo títol de un popular drama CERNÍ.

GEROGLIFICH

:: +
I 1,000 1
:
1.000,000

ANGEL MOIX.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 68.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

**DEMÀ DISSAPTE
LA CAMPANA DE GRACIA**

NÚMERO EXTRAORDINARI
DEDICAT À LA FESTA DELS MORTS

Text variat y d' actualitat.

Il·lustració dels dibuixants Joseph Lluís Peller, Manel Moliné, Ramon Miró y Fotografias de J. Serra.

8 pàgines 10 cèntims

DON JUAN TENORIO

DRAMA DE
DON JOSÉ ZORRILLA

Precio 2 pesetas.

**EL
NUEVO TENORIO**

LEYENDA DE LOS SEÑORES

J. MARÍA BARTRINA

y

ROSENDO ARÚS Y ARDERIU

Precio 2 pesetas.

Acaba de ponerse á la venta el
ALMANAQUE BAILLY BAILLIERE

6 SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

Un tomo en 12.º de unas 500 páginas con mas de tres millones de letras, mapas, unas 1000 figuras y cubierta imitación cuero.

PRECIOS

En rústica, 1'50 pesetas. | Encartonado 2 pesetas. | Encuadernación en piel, 3 pesetas.

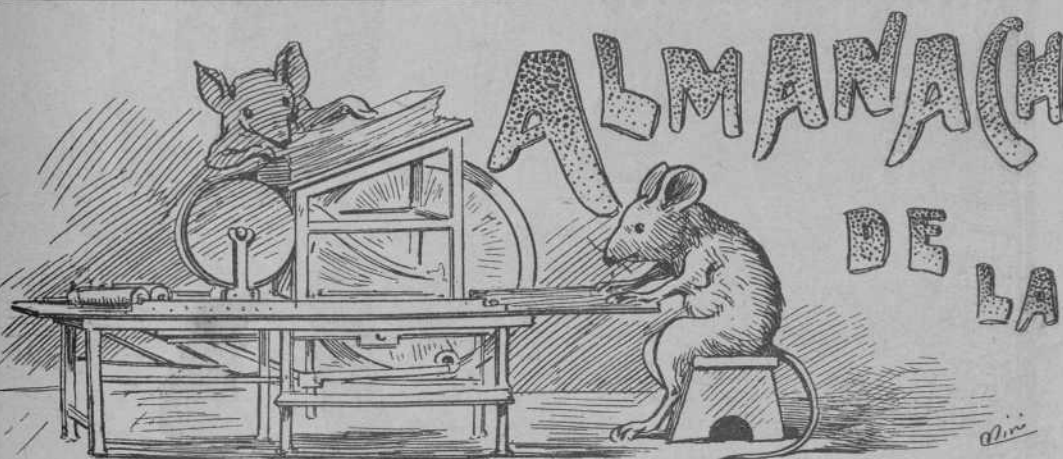
Acaba de salir.

NUEVA EDICIÓN Se ha puesto á la venta.

DICCIONARIO DE LA LENGUA CASTELLANA

DE LA REAL ACADEMIA ESPAÑOLA

Un tomo casi foleo encuadernado en pasta española Ptas. 30.

SORTIRÀ AVIAT

SORTIRÀ AVIAT

ESQUELLA DE LA TORRATXA
pera 1900

Poden nostres corresponsals formular lo pedido.

EL BATLLE AL CEMENTIRI

—¿Aquí la van enterrar?
Donchs per mí, aquí 's quedarà.